

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRADABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

MUZEUL ZARANDULUI

Spiritul de jertfă, de sacrificiuni și de abnegațiune al înaintașilor noștri, cari și-au dat sângele pentru izbăvirea neamului și a credinței străbune a determinat pe Zarandeni să serbeze într'un mod demn împlinirea a 150 de ani dela răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan.

Pentru comemorarea mărețului eveniment din 1784, îndreptat împotriva asupritorilor noștri Unguri, exploataorii fără milă a națiunii române din Ardeal, cari nu voiau să permită crearea unei soarte mai bune pentru cei obișduiți și pe cari îi considerau buni numai pentru a le munci pământul pe care-l stăpâneau fără nici un drept, decât dreptul celui mai tare, s'a hotărât ridicarea mai multor Troițe.

Pe aceste Troițe se vor scrie faptele de vitejie, de eroism și de curaj ale iobagilor români. Troițele vor fi așezate la locurile importante unde s'au desfășurat mișcările revoluționare. La Mesteacăn, de unde s'a aprins focul revoluției; la Brad, un important centru al nobililor unguri. Aici după cum suntem informați, se va ridica un adevărat monument, care să corespundă cu dezvoltarea pe care a luat-o Bradul, dar mai ales să corespundă cu perspectivele pe cari le are acest orașel de munte în viitor. Troițe se vor ridica la Crișcior, Curechiu și Mihăleni, localități cari nu pot fi omise când se vorbește de răscoala din 1784.

Pământul acestor locuri este frământat cu sângele celor cari au știut că luptând pentru dreptate și credință asigură un viitor strălucit poporului român.

Roadele acestor lupte le culegem noi, cei de azi, cari am avut fericirea să trăim și să muncim într'un stat național și liber.

Din mormintele eroilor Zarandeni, ne vin îndemnuri pentru lupta și munca ce trebuie s'o ducem mai departe noi, pentru a păstra ceace am moștenit dela înaintași, dar mai ales pentru a putea lăsa de moștenire un stat puternic și înfloritor sub toate raporturile.

De aceea pe lângă înălțarea Troițelor, care vor fi deapururi locuri de închinare creștinească pentru odihna sufletească a acelor pentru cari s'au ridicat, cred că este momentul cel mai potrivit de a se înființa și organiza un muzeu istoric și etnografic al Zarandului, plin de scumpe amintiri.

În acest muzeu se vor aduna obiectele cari demonstrează credința obiceiurile și felul de viață a populației din Munți. Această viață prin sărăcia ei prezintă caractere deosebite de viața Românului dela șes.

Cu atât mai mult se impune această culegere, cu cât formele de viață simplă și patriarhală încep să dispară și să fie înlocuite cu forme de viață orășanească, străină de cele mai multe ori sufletului neamului nostru.

Locul cel mai potrivit pentru acest muzeu este liceul ortodox din Brad, liceu înființat prin truda băștinașilor, instituție unde se păstrează sub toate formele tradiția Zarandului și unde se găsesc salele necesare.

Pentru realizarea acestui muzeu este nevoie de sprijinul și de bunăvoința tuturor Zarandenilor dornici de a întemeia o operă durabilă și statornică. Ca muzeul să devină o realitate este de dorit ca toți acei cari posedă obiecte cari ne-ar interesa să le trimitem pe adresa Direcțiunii liceului, unde se va păstra numele fiecărui donator. Liceul de altfel mai dispune de o frumoasă colecție de numismatică donată în bună parte de dl Dr. Ștefan Feier, care în timpul cel mai scurt va fi aranjată și pusă la dispoziția celor dornici de a o cunoaște.

Sprijiniți Muzeul Zarandului.

Cornel D. Rusu

Mănăstirea Zarandului

Se știe, că înainte cu vreo două sute de ani, Ardealul, Bănatul și Maramurașul aveau o mulțime de mănăstiri și schiiuri, în strânse legături culturale și materiale cu mănăstirile din Muntenia și Moldova. Unele dintre aceste mănăstiri aveau școli de învățătură și cântare bisericască, altele desfăceau prin toate bisericile Ardealului cărțile de slujbă românească, — încât cu veacuri înainte de unitatea politică, mănăstirile și călugării au pregătit, susținut și desăvârșit unitatea limbei, — unitatea culturală și sufletească a românilor de pe amândouă povârnișurile Carpaților.

Dar în luptele pentru libertatea religioasă a românilor ardeleni, toate aceste mănăstiri cari împedecau unirea cu papistași și mențineau și mai departe contactul cu frații de peste munți, au fost jertfite, iar călugării prigoniți și aruncați peste granițe.

Unele mănăstiri și schituri au fost distruse prin foc, altele înstrăinate, altele pustiite. Nimicirea lor este legată de numele faimosului general Austriac *Adolf Buccow*, care venind în Ardeal în fruntea unei comisiuni împărătești ca să împace pe români cu catolicii și aducându-i-se la cunoștință că pricina pentru care nu prinde rădăcini în Ardeal Unația o fac mănăstirile, — a dat poruncă aspră la 1761, ca toate mănăstirile de lemn să se ardă, iar cele de piatră să se distrugă (Monasteria ubique comburantur lignea, lapidea destruantur). În acest chip, prin tunuri, prin foc și prin sabie, unele mănăstiri și schituri au fost distruse și prefăcute în praf și cenușă, altele au fost ocupate cu puterea de către uniți și cari au mai rămas, au fost pustiite; călugării fiind opriți în Ardeal, au rămas pustii, până când dintele vremii le-a ros de pe fața pământului.

*

Zarandul încă și-a avut mănăstirile lui, prin cari s'a ținut aprinsă în sufletele românilor flacăra credinței ortodoxe. Avem informațiuni sigure despre trei mănăstiri în acest ținut: Crișcior, Ribița și Vaca.

1. Mănăstirea dela Crișcior, a fost zidită de jupânul Bălea, cu jupânița Vișa și cu fiii și familia lor între anii 1375—1395, pe timpul regelui ungar Ludovic cel Mare pictat ca și ctitorii mănăstirii în interiorul și în exteriorul mănăstirii, drept omagiu adus regelui de către nobilul român. O parte din zidurile ei se păstrează până astăzi în actuala biserică ortodoxă din Crișcior.

Hramul mănăstirii era Sfânta Fecioară, după cum se vede din inscripția slavonă, așezată în partea stângă a bisericii: „Robul lui Dumnezeu ctitorul jupanul Bălea prezintă mănăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pururea Fecioarei Maria“.¹

Este foarte interesantă pictura acestei mănăstiri descoperită sub cojile de var și tencuială cu ocazia reparării bisericii din anul 1927—28. Aci s'a păstrat cel mai vechiu portret cunoscut, pe care-l avem la românii din Ar-

deal². Este portretul ctitorului Bălea, care reprezintă chipul caracteristic al țaranului de pe Crișul—Alb, îmbrăcat în haine de cavalier.

Nu se cunosc toate peripeziile prin cari a trecut și schimbările pe cari le-a suferit mănăstirea în cursul timpului. O parte din zidurile ei au fost dărâmate sau ruinate și apoi mărite, iar cealaltă parte a rămas așa cum se înfățișează astăzi neclintită din loc, cu toate loviturile vremilor trecute.

În mijlocul unei pravești și pajști frumoase împrejmuită cu un zid de bolovani, cu turnul ca o prismă masivă, pare că glăsuște: „Aici am fost, aici am rămas. Temelia a crescut în inima pământului de nu mă poate nimeni și nimic clint din loc“.³

2. Mănăstirea Ribița, datează din aceeaș epocă cu mănăstirea din Crișcior. E zidită de jupânul Vladislav cu familia lui. Și din aceasta mănăstire ni s'au pășirat unele ziduri și picturi interioare în zidurile actualei biserici din Ribița. Despre ctitorul ei nu avem nici o informație în documentele vremii, afară de cea din inscripția medio-bulgară, păstrată la intrarea dreaptă, deasupra modelului în miniatură a bisericii: „Ctitorul jupân Vladislav prezintă mănăstirea Sfântului Nicolae“.

Pictura acestei mănăstiri nu este așa de importantă ca cea dela Crișcior, dar e mai interesantă pisania care e mai lungă și deși nu se poate descifra în întregime, fiind deteriorată, ne înfățișează anul când a fost zidită și zugrăvită biserica: 15 Iulie 1417⁴.

Mulți din ceice cunosc istoria bisericii din Crișcior și Ribița, vor rămânea nedumeriți, că scriem aci despre mănăstiri și nu biserici, după cum s'a crezut până acum. Confuzia însă este aparentă. Noțiunile de „biserică“ și „mănăstire“ sunt așa de distincte, încât o confuzie a lor este exclusă chiar și atunci, când se presupune că preoții de pe vremea aceea nu prea erau stăpâni pe cunoașterea limbii slavone, sau că inscripțiile se copiau după anumite „șabloane“. Inscripțiile (pisanile) diferă din caz în caz și poartă pecetea gradului de cultură a redactorului lor. De o pildă pisania dela Ribița „e redactată într'o impecabilă limbă mediobulgară“⁵ — iar unde este vorba de biserici din aceeaș vreme, cum e cea dela Gurarasa (lângă Ilia) sau Hunedoara (biserica ortodoxă ocupată de uniți), pisanile întrebunțează cuvântul „biserică“ și nu „mănăstire“. Așa încât, credem că nu avem motive să facem confuzie sau să ne îndoim în sinceritatea pisanilor dela Crișcior și Ribița, din cari se vede limpede că nu este vorba de biserici, ci de mănăstiri; sau mai bine zis, de bisericile mănăstirilor amintite.

La o dată necunoscută în veacul al 18-lea, când călugării ortodocși au fost proscrși în tot Ardealul, aceste mănăstiri, rămase fără călugări, au fost schimbate în biserici, și sub acest titlu s'au menținut până astăzi.

(Va urma)

²) Ac. p. 3—4³) O. Simionescu, Universul: 19 Ian. 1933.⁴) S. Dragomir, op. cit. p. 20.⁵) Ac. p. 35.¹) S. Dragomir: Vechile Biserici din Zarand, Cluj 1934, pag. 5.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Inbunătățirea animalelor

Din punct de vedere economic, crescătorului de vite nu-i este tot una, dacă vacă dă cinci litri de lapte pe zi, iar alta, la același hrană va da zece l. La fel putem spune despre găinile comune, cari dau 60—70 ouă pe an, față de cele inbunătățite ce dau 150—200 de ouă, sau de o scroafă care față 3—4 purcei odată, față de aceea ce față un număr dublu. Tot astfel, am putea spune și despre producția de lapte, lână sau miei, la oi. In toate aceste cazuri ne referim numai la grupe de animale din sânul aceeași rase.

Pentru a putea ridica productivitatea, deci a inbunătăți vitele, sunt mai multe metode, ce le vom vedea pe rând.

Dintr'un început ne vom ocupa de metoda cea mai importantă și cea care duce sigur la succes, metoda ce poate fi aplicată de către orișice crescător, cu dorința de mai bine: metoda selecțiunii.

Selecțiunea sau alegerea este îmbunătățirea rasei prin ea însăși. Ea constă din aceea că, se alege reproducătorii cei mai buni din sânul unei rase, se împreună între ei, in scopul de a produce generații din ce in ce mai bune. Selecțiunea implică creșterea rasei in stare pură, in afară de orișice amestec de alte rase, ceea ce ne asigură transmiterea caracterelor întocmai, dela părinți la produși. Selecția nu este un factor ce creează tipuri noi de animale, ci un mijloc de triaj.

Este lucru știut că, toate apitudinile și calitățile ce le are un animal, sunt transmise întocmai la toți produșii lui. Dar cum un nou produs — vițel, mânz, miel, etc., nu are loc decât din împreunarea a doi indivizi de sex diferit este natural ca acest nou produs, va moșteni caractere dela ambii părinți. Pentru a ușura expunerea să luăm un exemplu: O vacă bună de lapte, împreună cu un taur, ce la rândul lui provine tot dela o vacă bună de lapte, va da naștere unui produs ce va fi fără îndoială bun de lapte, pentru că a moștenit această apitudine — lapte mult — dela ambii părinți. Dacă dimpotrivă, o vacă bună de lapte este împreună cu un taur ce nu provine dela un taur bun de lapte produsul nu poate să fie bun de lapte, căci dacă mama transmite calitatea — lapte mult — in schimb tatăl îi transmite — lapte puțin.

Mai trebuie știut că orișice animal se dezvoltă sub influența a două ordine de factori, ce lucrează asupra lui. Factorii interni cari vin odată cu sămânța, adică tot ce a moștenit dela părinți și factori externi, adică condițiunile de mediu: hrană, lumină, căldură, îngrijire, etc. Deci factorii interni imprimă caracterele ereditare, ce vin dela părinți, se manifestă la animalul respectiv și trec mai departe la generațiile următoare. Factorii externi, imprimă caracterele personale ale animalelor, caractere ce nu se transmit la generațiile următoare, deci dispar odată cu ele.

După ce am văzut cauza diferitelor caractere ce le prezintă un animal, ne putem da seama de importanța caracterelor produse de factorii interni — ereditari.

Pentru a îmbunătăți animalele prin selecție, nu vom opri ca reproducători, decât astfel de indivizi, ce sunt capabili să transmită și la generațiile următoare apitudinile lor. In selecție, nu se poate lucra fără registre, unde însemnăm tot ce avem de observat la un animal ca: productivitate, proficitat, re-

zistență la boli, putere de muncă, etc... Dacă se înseamnă astfel generații in șir, ajungem să cunoaștem tot substratul ereditar al animalului respectiv, căci nu avem decât să urmărim câteva generații anterioare: părinți, moși, strămoși, etc., să vedem, cum s'au comportat caracterul ce ne interesează, s'a transmis el din generație in generație. Acestea se numesc registre genealogice, cari, in alte țări se țin de peste o sută de ani, ajungând la starea inflorentoare a vitelor de astăzi.

Spuneam că pentru a îmbunătăți vitele prin selecție, trebuie indivizi din aceeași rasă aleși, in cele mai bune condițiuni, sub raportul calităților ce ne interesează.

Prima alegere o facem sub raportul sănătății, deci nu vom opri animale de prăsilă, decât dacă sunt perfect sănătoase. Din reproducători bolnavi, nu vom avea decât produși bolnavi, sau predispuși la boală. Deasemenea examinăm și organele sexuale, să vedem dacă indivizi respectivi sunt apti pentru reproducție.

Procedând la alegere mai departe, vom vedea dacă reproducătorii prezintă tipul rasei din care fac parte. Cum vom observa că un animal are semne particulare, ce nu le găsim la rasa respectivă, îl vom elimina de reproducție.

Vom examina animalele și după conformație, să nu aibă defecte corporale. Vom ține foarte mult ca masculii să aibă bine reprezentare caracterele masculinității: mărime, temperament, iar femeiele să aibă o constituție mai delicată, mai docile, etc.

Partea cea mai importantă in selecție o joacă alegerea reproducătorilor după productivitate. Nu se vor opri pentru reproducție, decât tineretul ce provine din părinți cari deasemenea au dat mare producție. De exemplu, pentru a mări producția de lapte in țările din apus, la noi mai puțin, sunt înființate asociații pentru controlul laptelui, unde in schimbul unei miei cotizații, din 15 in 15 zile, vine un funcționar al asociații de măsoară cantitatea de lapte mulsă dela fiecare vacă. La sfârșitul anului, se calculează cantitatea totală de lapte mulsă, iar dacă are mai puțin de 3000 l. vaca respectivă se elimină dela reproducție. La caii, pentru a alege reproducători de viteză, avem cursele dela hipodrom, iar pentru tracțiune avem concursuri. La oi, se măsoară lăna când se tund, iar in selecția găinilor s'au construit cuiburi capcană, pentru număratul ouălor, ce le face o găină in timp de un an.

In selecția calului, nu ne mulțumim să constatăm că o serie de străbuni au dat dovadă de anumite calități, ci facem examenul și după ascendenți. Astfel un armăsar, înainte de a-l lăsa să bată iepele din o herghelie, ce sunt de o mare valoare, se dă să facă monștră de probă, la iepele crescătorilor vecini. In anii următori, examinăm produșii și dacă-i găsim că am moștenit din calitățile tatălui — deci acesta a transmis in totul caracterele la urmași, numai atunci se oprește ca reproducători. Acesta se numește împreunare de probă, iar la expoziții se dau premii de familie. Aci reproducătorii sunt expuși împreună cu fii lor, după valoarea căror se premiează tatăl.

Pentru ca metoda selecției să-și ajungă scopul in îmbunătățirea vitelor pe lângă registrele genealogice, ne ajutăm de metode de aprecieri, ca metoda punctelor, măsurători biometrice și fotografii.

Mai presus de toate acestea, este nevoie de conștiinciositate și perseverență in lucrări din partea crescătorului, căci acolo unde acestea au fost, succesul nu a întârziat.

M. GĂTAN
Ing. agronom

Cântec popular din Basarabia

Floricea și-un chirău,
Nistrule pe malul tău
Crește iarba și dudău,
Să pască și murgul meu...
De la Nistru pân la Prut—
Murgu apă n'o băut...
Hai murgule 'n pas mai tare
S'ajungem la Prut cu soare—
Și-i be apă mărgătoare...
Murgu paște și nechiază
Puica plânge și oftează...
Taci, puicuță, nu ofta,
Cărarușa mi-oi mula
Diladeal de casa ta:
Când oi trece și-oi cânta,
Inimioara fi-oi strica...
Când oi trece-oi suera
Inimioara fi-oi dărma—
Pe-a ta și pe-a mâne-ta...

Frunză verde liliac,
La căsuța cu ceardac,
Acolo să chîc să zac—
Să vie cine ni-i drag,
Să-mi pue mâna la cap,
Să mă întrebe de ce zac
Eu nu zac nici de on rău
Numa-i zac de dorul tău...
Frunză verde vizdogie,
Păsăruica cântăie,
Spune-i puinului să vie—
Nu fie—atâta mînie:
Că de când s'o mînieț
El nu m-o mai mîngăieț
Și de când s'o supărat—
Puinul nu m'o dezmerbat...

(Din „Solia Moldovei“)

Teatru dela Baia de Criș

Compania de teatru „Studio“ din Oradea-Mare a jucat pe scena teatrului din loc poemul dramatic „Invierea“ in 3 acte de dl. Ovidiu Hulea.

Piesa are subiect istoric, acțiunea se petrece in partea locului; subiectul Luptele dela Tisa.

Este o manifestare patriotică și anti-revizionistă predarea acestei piese pe scenă. — In roluri s'au distins dl. Macedonschi, Silvan, Damian, etc. cari au dovedit un bun simț artistic. — Inscenarea piesei datorită dlui director Tibor, un vechi și priceput artis dramatic, a fost in deplină concordanță, cu ceiace voia să releve și să redea autorul, — prin piesă.

Pe lângă răsplata materială ce au obținut artiștii, prin bunul și armoniosul joc de scenă au fost îndelung ovaționați și des chemați la rampă de publicul neînchepător in sală.

Menționăm, că la producție au asistat și mulți din jur, iar cei din Țebea, încantați de piesă și execuția ei, au invitat artiștii, ca Duminecă după masă să predea piesa și in comuna lor.

Succesul material obținut se datorește faptului că dl. Tibor este bine cunoscut de publicul de aici, fiind singurul artist care ne vizitează cu piese bune și anual.

I. B.

— D-șoara Olivia Stoica inv. in Băița și-a serbat logodna, in Fizigi' cu Dl. Titus Vlădoianu, inspector școlar primar, Duminecă in 22 l. c. Felicitările noastre. I. L.

Mari agitațiuni în Munții Apuseni

Micii proprietari minieri din Brad și jur au dat ministerului de finanțe și celui de industrie și comerț următorul memorandum.

Domnule Ministru,

Subsemnații băștinași din Munții Apuseni, mici proprietari de terenuri miniere aurifere, văzându-ne lezați și deosecați de drepturile noastre străvechi prin noul proiect de lege, care schimbă art. 81 din Legea Minelor, — prin aceasta

Protestăm

cu toată energia contra introducerii lui și cerem luarea lui dela ordinea zilei.

Motivele noastre sunt:

1. Proiectul nu mai lasă liber prețul aurului după oferta și cererea lui pe piața mondială. Numai noi știm greutatea de exploatare ale acestui articol, care fără preț convenabil nu se poate exploata, sau în cel mai rău caz nu se vinde Băncii Naționale, ci va evada în străinătate prin contrabandă.

2. Prin acest proiect drepturile noastre sunt puse la discreția unei bănci, fără aprobarea căreia nici un capital străin nu va intra în țară și nu va putea promova exploatarea minelor noastre.

3. Proiectul izgonește și timidele înceturi de exploatare miniere cu capital românesc, deoarece își arogă putere retroactivă, contra literei exprese a Constituției.

4. Proiectul ne pune piedici neînchipuite, în libera dispoziție și circulație a bunurilor noastre prin aceea, că pe viitor nu le vom putea vinde, arenda, ceda sau transmite nimănui, fără aprobarea Băncii Naționale, adecă a unei societăți pe acțiuni, instituție particulară.

5. Pe viitor vor controla lucrările noastre miniere nu numai organele de control ale

Ministerului — cari ne fac și astăzi mari dificultăți, cerându-ne date și rapoarte absurde — ci și delegații unei instituții particulare, cărora — supremă ironie — li se atribuie dreptul de a ne dicta amenzi dela 100.000 Lei — 1.000.000 Lei și li se pune la dispoziție forța publică contra noastră.

Domnule Ministru,

Noi, locuitorii de azi ai Munților Apuseni, suntem deplin conștienți de drepturile noastre. Incepând cu contractele de arendare, scrise de străbunii noștrii pe Tabelele cerate dela Alburnus major și până astăzi nimeni n'a cutezat să încalce drepturile noastre miniere, existența noastră și a copiilor noștrii. Sau dacă a încercat s'a izbit de piepturile și brațele părinților noștrii.

Nu vom suporta nici astăzi — mai vărtos astăzi nu — iobăgia, ce ni se pregătește.

Nu înțelegem, ca tocmai noi, din Munții Apuseni, cărora li s'au promis solemn diferite ajutoare, să suportăm o astfel de lovitură.

Vă rugăm deci dle Ministru, să luați dela ordinea zilei proiectul modificator al art. 81 din Legea minelor și să ne redați liniștea atât de necesară în zilele de grele încercări, prin cari trecem.

Primiți, dle Ministru asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

(Urmează semnăturile).

S'au expediat telegrame: dlui prim-ministru Tătărescu, dlor miniștri Teodorescu și Slăvescu și Majetății Sale Regelui.

În Roșia montană, Buciumani, Zlatna, Băița și Stănița s'au scris memorande similare, pe cari o delegație în frunte cu parlamentarii jud. Alba le vor prezenta miniștrilor de resort.

Vă rugăm a achita abonamentul

FLORILE

Miresme dulci de flori mă'mbată și mă alintă gânduri blânde

Ce iertător și bun-ți-i gândul în preajma florilor plâpânde

D. ANGHEL „In grădină”.

E luna Mai, luna florilor, poporul îi spune Florar. Toată firea îmbracă haină de sărbătoare. Nu ne putem bucura de bucuriile primăverii, din cauza greutatea tot mai mari de cari ne izbim în fiecare clipă. Regele Ferdinand a spus aceste frumoase vorbe: „destul de presărată cu spini este viața de toate zilele. Cine oare ar putea aduce mai multă mângăera emărăcinilor noastre decât florile?!”

Unde găsim mai multă liniște sufletească, decât în preajma acestor frumoase și gingașe ființe. Gustul pentru cultura florilor este un semn de înaintare al unui popor. Toate popoarele civilizate au grădini publice (obștești) și particulare pline de flori.

La Japonezi nimeni nu rupe o floare, fiindcă ei au credința, că sufletul fiecărui om este așezat într-o floare parfumată.

Romanii se închinau la mai multe zeițe a florilor. Una din acestea era Venus. Ea era

în aceeași vreme zeița grădinilor, a primăverii și a frumosului; cu un cuvânt a tot ceea ce place sufletului.

Alta era Flora, zeița a tot ceea ce înfloreste, a tuturor speranțelor (nedăjdirilor) frumoase, al căror simbol (semn) este floarea. Se făceau și serbări, zise Floralia, în cinstea acestei zeițe.

Astfel de serbări a florilor se fac aproape în toate țările Europei. În Belgia, conducătoarea serbărilor este M. S. Regina. În fiecare an ea face un indemn către toți supușii ei, care începe și sfârșește vorbele: „flori peste tot!”

Florile iau parte la toate necazurile și la toate bucuriile noastre. Ce ne-am face fără flori în clipele de întristare, sau în zilele de mare bucurie.

Cu flori a fost întâmpinat Mântuitorul lumii, când a intrat în Ierusalim. Flori așternem

în calea regilor, când trec pe dinaintea noastră. S'a întrebat cineva ce adânc înțeles poate fi citit din obiceiul de a arunca flori în calea capilor încoronați? Crede cineva, că pentru a-i amăgi, cu nădejdea că fericirea cade la picioarele lor? Tâlcul este acesta: drumul regilor trebuie să fie presărat cu flori, dar acestea să se ivească înapoia, nu înaintea pașilor lor.

Cu flori primim pe cei ce-și leagă gândurile și sufletele prin căsătorie. Vitejii neamului cu flori îi întâmpinăm, când se întorc învingători de pe câmpul de luptă. În flori închidem amintirea ce ne leagă de cei cari nu mai sunt. Cu flori împodobim crucea, ce veghează la căpătâriul lor. Iar pentru cei cari n'au pe nimeni să-i plângă, se va îngriji firea singură, să le presare mormintele cu flori, după cum spune Justinus Kerner:

Și dacă nici o iubită

La moarte-mi nu va jeli
cu rouă totuși florile

Mormântu-mi vor stropi.

Florile mângăie deopotrivă pe bogat și pe sărac, pe bătrân și pe tânăr, pe cel bun și pe cel rău.

Mii și mil de oameni își câștigă pâinea din cultura florilor. Ele se întrebunțează ca podoabă și pentru facerea leacurilor și a parfumurilor. Cultura lor nu cere multă muncă, ci multă pricepere și mai ales multă iubire, căci e un lucru știut de toți, că florile înfloresc mai frumos în grădina celui ce le iubește.

Creșteți și îngrijiți florile în casele voastre, în curțile voastre, în grădina voastră, iar acolo unde cresc ele singure nu le vătămați.

Decât să vă pierdeți timpul liber în aerul greu al restaurantelor (cârciumelor), mai bine în grădinița de flori din jurul casei, căci este și mai plăcut și mai folositor. Dela nici o casă nu trebuie să lipsească grădinița de flori.

Să împlinim și noi dorința M. S. Reginei Belgiei: flori peste tot, dar, mai ales flori în sufletele noastre!

Prof. MARTIN IOAN

Adunarea dela Soc. de Vânătoare „Mistrețul”.

Zilele trecute s'a ținut adunarea generală a vânătorilor din plasa „Avram Iancu” sub președinția d. Mladin, în care adunare dl. N. Sănătescu, secretarul societății ceteste raportul activității pe anul 1933/34, iar adunarea cu unanimitate de voturi îl aprobă. — Contul de gestiune fiind examinat și găsit în regulă se acordă gestionarilor descărcare apoi se formează bugetul pe exercițiul financiar 1934/35.

Trecându-se la alegerea noului comitet sunt aleși pe un peiod de 2 ani: d. C. Mladin, președinte, d. Török Arcadie, v.-președinte, d. Sănătescu, secretar, casier, membrii: d-nii Aiben Bela, Draia Iosif și Bodiciu Alexandru iar censori d-nii David și Andreicovic.

Din activitatea acestei Societăți se relevă, măsurile luate spre a reduce numărul răpitoarelor din acestea părți. Fiecare membru din Societate este obligat a vâna 30 paseri răpitoare pe an. Înființarea acestei societăți în partea lucului, aduce un folos social și înfrânează braconajul care înainte stârpea tot vânatul din părțile acestea.

Legende de-ale neamurilor

1. Inginerul Morții.

În cărțile sfinte ale Egiptenilor este o poveste, pe care Evreii cei vechi au cetit-o și și-au însemnat-o în cărțile neamului lor.

Regele Solomon, înțeleptul, avea un sfetnic bătrân, întrecut cu vârsta. Într-o zi, când sta Solomon de vorbă cu Ingerul Morții, într'un iatac al palatului, a intrat fără de veste sfetnicul în odaie. Când l-a văzut Ingerul Morții, s'a uitat lung la el, s'a uitat cu mirare, a dat din cap și s'a făcut nevăzut. Sfetnicul s'a speriat și-a zis către Solomon: „Rege! Mi-e dragă viața și n'asî vrea să mor. N'ai văzut cum s'a uitat cu mirare la mine Ingerul Morții El se uită că eu sint așa de bătrân și tot mai trăesc. O să se întoarcă să mă ia!”

Solomon a râs, dar sfetnicul a căzut în genunchi. „Mărite rege! Eu te-am slujit cu credință opt-zeci de ani, și nu te-am rugat de nimic! Te rog acum, fă-mi un bine! Lasă-mă să aleg dintre caii tăii din grajd pe cel mai iute și mai alergător, ca să fug de-acî. Să fug

departe, departe, casă nu mă aflu Ingerul-Morții când o veni să mă ducă”.

Și-a zis Solomon: „Alege-ți calul, după plac. Dar eu gândesc, că ori unde vei fugi, tot nu vei scăpa de moarte!”

Pe cel mai iute cal, dintre câți îi avea regele, sfetnicul a plecat din oraș și-a fugit spre pustie. Era dimineață, când a plecat. A trecut peste dealuri și văi, peste riuri și câmpuri, și la amiază era la marginea pustiei cel fără de hotare. Și ardea soarele ca un cuptor aprins prin pustiu, și sfetnicul fugea înainte. Mu era pom cu umbră, nu era isvor cu apă, nu era pe-acolo urmă de vietate prin nisip, nici pasăre prin aer. Numai cer și pământ, și sfetnicul fugea înainte. În urmă, spre seară, el a găsit o stâncă în mijlocul pustiei și a stat acolo să se odihnească. Atâta drum făcuse, în cât părea că a ajuns la marginea pământului. Și nu s'auzea nici un sunet în aer, căci poate de când era pustiu nimeni nu mai umblase pe-acolo. Și era singur el cu calul.

Și stând așa sub stâncă, el și-a ridicat ochii în sus și-a incremenit. Pe creștetul stâncei

stetea Ingerul-Morții în haine albe și cu aripile întinse. Și era mirat și ingerul și par-că nu-i venia să creadă că vede pe sfetnic acolo.

Tremurând, în luptă cu moartea, zise sfetnicul: „Spune-mi, Îngere, spune-mi de ce te-ai uitat la mine cu mirare astă-dimineață? De ce te uiți și acum mirat, tu îngere, spune-mi!”

„Minunate sint căile Domnului,” răspunse Ingerul. Dumnezeu mi-a spus astă dimineață, să te-aștept pe tine-acî pe vremea asta. Și când te-am văzut astă dimineață la palat, m'am mirat de porunca Domnului. Te-am văzut așa de bătrân și de slab, și știam că drumul până aici e așa de departe, în cât nu știam cum va fi cu putință ca tu să fii aici pe vremea asta! Și mă mir și-acum, că ești aici!”

Și zise sfetnicul murind: „Dacă rămâneam acasă, de geaba m'ai fi așteptat aici! Eu singur, am alergat la moarte... Minunate și nepătrunse de oameni sint căile tale, Doamne!”

G. Coșbuc.

◆◆◆◆◆

Manifestări culturale la Brad

In contra tuturor necazurilor, cu care era să lupte învățătorimea română, ea e conștientă de chemarea sa și ne dă piide de abnegație și de muncă stăruitoare, caze o fac, ca să-i dăm tot tributul nostru de laudă. Cu un salariu aidoma cu al servitorilor de pe la oficiile publice, dascălimea nu numai în școală face progres, dar ea e o adevărată muncitoare și pentru luminarea și pentru ridicarea în bună stare bănească a poporului de la sate.

O dovadă în adevărul zisei de mai sus slujească „Serbarea dascălească“, organizată la Brad în 29 Aprilie a. c.

După ședința intimă, unde d. A. Bușa, a ținut o documentată conferință despre: „Importanța educației fizică“, la orele 3 d. m. s'a ținut, în sala restaurantului Național, ședința publică, fiind de față o mulțime de lume compusă din toate straturile sociale de aci: profesori, ingineri, preoți, săteni și sătence, etc.

Ședința este deschisă de d. Pavel Lazăr, președintele cercului dascălesc, printr-o cuvântare frumoasă și bine lămurită asupra scopului cultural și moral ce urmărește aceste manifestațiuni învățătoresști.

Urmează apoi mai multe cântece școlare și patriotice executate admirabil, conduse de d. S. Balosiu, directorul școlii primare. Dansurile naționale ale copilașilor dela grădiniță și ale elevilor școlii primare de fete au plăcut mult.

A impresionat mult chipul magistral, în cari s'au prezentat elevii — aveai impresia că o mașină lucrează, nu niște oameni în formație.

Publicul asistent a fost încântat de desăvârșirea artistică improvizată a școlărilor și nu mă indoesc că toți, ca și mine, au plecat acasă fericind pe conducători. Doamnele și domni învățători din Brad, deasemeni conferențiarul: d. I. Dobrescu, merită toate laudele.

Conferința sa: „Educația în familie, școală și societate“, a fost destul de lămurită, nelăsând nimic neînțeles auditorului.

Incheerea o face d. Ciocan, directorul liceului, preș. a școlii primare din loc. D-sa mulțumește învățătorilor pentru activitatea depusă, contribuind astfel, prin munca lor, ridicarea poporului românesc. Li roagă să vină cât mai des la Brad cu astfel de producțiuni.

1 MAI

Rubrica muncitorilor.

Ziua de 1 Mai este sărbătoarea muncii.

In aceasta zi, muncitorii oboșiți de munca unei ierni, ies la câmp sau la pădure, unde între copacii infrunziți, pe covorul de iarbă verde, își petrec ziua odihnei, uitând un moment greul muncii.

Această zi este serbată la câmp afară de muncitori cinstiți și curați la suflet; cari nu ascultă de acei indivizi, ce au transformat ziua de 1 Maiu — ziua de petrecere — în zi de manifestație de stradă, cu gând tendențios, cu suflet pătimăș și interes politic. Este serbată de Englezi și Americani, care au dat sărbătoarei numele de „picnic“ (pic-nic), adică, petrecere afară la câmp cu masă comună la care contribuie fiecare.

Aceasta sărbătoarea își are originea la vechii Latini și Oschi, cari o numeau „Maia“ și era închinată zeiței Maia, soția zeului Vulcan (Flamen Volcanalis) și se serba în fiecare an în prima zi a lunii Florar (Mai), fiind una dintre cele mai importante sărbători din vechime, când zeul Vulcan jertfea un porc, gras, în cinstea zeiței lui. Dela această sărbătoare vine și numele de „maial“, la petrecerile noastre.

Deci, pentrucă să părăsim noi ziua frumoasă de petrecere, lăsată de moși strămoșii noștri și mai ales să o preschimbăm în dezordine de stradă, când ea era așa de mare și de frumos serbată de strămoșii noștri și azi cu drag serbată și de alte popoare?!

Pentruce să-și pieardă muncitorul puterea în zdruncinări de stradă, când ziua sfântă a muncii trebuie sărbătorită cu suflet curat și împăcat, fiind o zi în care muncitorul își reface puterile?!

Aceasta zi trebuie să stârneasce în sufletul muncitorului laudă și preamărire, precum și să-l convingă spre a munci cu iubire, căci Dumnezeu, creatorul lumii, prin muncă, din drag și iubire a muncit cele 6 zile și a creat-o, deci cu atât mai mult ni se cere nouă muritorilor, acest lucru!

Această sărbătoare este a „muncii“, munca fiind izvorul cel mai blagoslovit de bogăție pe pământ, nu se poate admite (suferi) muncitorilor ca ziua în care se proslăvește ea, să fie luată în taină și întinată (petată) cu manifestații de suflet josnic.

Căci, dacă noi am ajuns, cumiți și civilizați, acest lucru îl datorăm muncii. — Civilizația de azi, nu esta altceva de cât produsul muncii de ieri. — Dacă noi, azi, am ajuns în cultură popoarele din apus, o datorăm muncii. — Numai munca e progresul și desăvârșirea. — Un popor numai prin muncă poate cuceri fericirea, precum și fiecare om în parte... Deci aceasta sărbătoare fie binevenită.

Este știut că muncitorii au pășuri pe sufletul lor, însă acestea să nu le arate prin apucături haine; ci să caute ca prin înțelegere cu patronii și cei în drept, să le aranjeze prin convingere reciprocă, pe cale pașnică, calea sfântă, care duce totdeauna la bun sfârșit!

Ion Blăgăilă

Cinema „ORIENT“ Brad

Duminică în 6 Maiu

„O NOAPTE în VENETIA“

(Muzica de Johan Strauss)
cu Tino de Patiera (tenor dela Teatrul Scala din Milano.)
Gombaszögi Frida, Dina Eilers,
Ludovig Slóssel, Balla Lici și
Oskar Sima.

Băița

La inițiativa Dlui I. G. Mărșu inv. dir., având concursul câtorva buni români din Băița și jur se va ridica, un monument celor 7 eroi români spânzurați de unguri la 1848.

Ar fi de dorit ca să participe cât mai mulți români la serbarea acestui act național, care va avea loc în ziua de 10 Maiu orele a.

m. și să i se dea deosebitul fast din partea celor ce simt românește, atâta timp cât în Băița se află un nucleu de șovinisti maghiari.

La inițiativa S. S. prot. D. Secărea toți preoții din notariat vor participa în frunte cu elevii șc. pr. conduse de inv. și poporul satelor.

Reduceri pe c. f. r.

pentru toți călătorii între 18 și 29 Mai

Față de frumoasele rezultate obținute de regia c. f. r. prin reducerea de 50 la sută, acordată tuturor călătorilor, pe întreaga rețea c. f. r. cu ocazia sărbătorilor Paștilor — când s'a obținut un plus de încasări de 9 milioane față de perioada corespunzătoare a anului trecut — regia c. f. r. a luat o măsură similară.

Consiliul de administrație a decis ca, de Vineri seara 18 Mai până în noaptea de Marți, 29 Mai, toată lumea să poată călători, pe întreaga rețea c. f. r. cu o jumătate de bilet, ca și de Paști.

Călătoria se poate face cu orice tren. La rapide se va plăti tichetul integral.

Atât la ducere, cât și la înapoere nu se va îndeplini nici o formalitate, călătorul cumpărând o jumătate de bilet.

De rezultatul și al acestei reduceri acordate va depinde dacă este cazul ca măsura să fie aplicată cât mai des.

Știri Sportive

Jiul (Petroșani) — „Mica“ 3-2 (2-0)

Mult așteptatul match de football între „Jiul“ campioana districtului Hunedoara și tânăra formație a clubului brădean „Mica“ s'a terminat cu victoria de justete a Jiului care a avut în clubul gazdă un adversar de temut. Se poate vedea după felul cum a decurs jocul.

La început Mica s'a speriat de faima Jiului și s'a lăsat dominată timp de 10 minute în care timp Jiul s'a transformat superioritatea în puncte marcând de două ori. Până la sfârșitul reprizei nici o schimbare afară de câteva eșiri periculoase ale gazdelor terminate fără rezultat, câteva lufuri ale fundașilor (tot despre gazde e vorba) și o excelentă minge apărută de Henrik. Cornere și de oparte și de cealaltă se succed fără rezultat.

Repriza II. are aceiași fizionomie, mingea se schimba cu repeziciune de pe un teren pe altul. Tot Jiul mai norocos marchează al treilea goal.

Gazdele nu s'au descurajat însă. Trag la poartă dar Drecin în formă, apără toate mingile, mai ales pe cele înalte deoarece prăjinei nu-i stă bine jos.

Dacă jucătorii Micei ar fi observat slăbiciunea portarului, scorul putea fi favorabil ei.

La o invălmășală în fața porții oaspeților, unul din fundași face hands în careul de pedeapsă.

Lovitura bine executată de Trifu are ca urmare reducerea handicapului. Incurajați gazdele domină încontinuu. Masați în careu „Jiul“ se apără eu îndârjire. Scovran spulberă toate degajările Micei. De notat că a fost cel mai bun om de pe teren.

Cu 10 min. înainte de sfârșitul jocului Aliman singur cu mingea e faultat în careul de reparație. Aldoilea II — e marcat de Trifu. Portarul n'a schițat nici un gest... dealtcum n'avea pentru ce, v'am spus mai sus slăbiciunea.

Repusă la centru, mingea se plimbă ca o mireasă, ba în publicul din tribună, ba în ogorul vecinului, sfârșitul jocului găsind'o la centru.

Am remarcat de la oaspeți halful centru Scovran, Radu pentru faimosul joc desfășurat și admirat simpatia lui Drecin... De la Mica s'au remarcat Aliman, Trifu și Haiduc. Poliștistul și-a apărut echipa ca întotdeauna.

Arbitrajul a fost excelent. Dî Sebeșan bun ca întotdeauna.

Neguț.

Duminică 6 Maiu a. c. „Mica“ va juca un match amical de fotbal cu echipa Clubului „Mihai-Viteazul“ din Alba-Julia, campioana districtului Alba, iar joi în ziua de 10 Maiu cu „Vulturii“ campioana Lugojului, din Lugoj.

Din cauza căldurii prea mari, matchul va începe la ora 5³⁰ p. m, iar trenul Soc. pleacă din Brad, Bis. ort. la ora 4³⁰.

România - Jugoslavia 2:1 (1:0)

Duminică 29 Aprilie pe stadionul dela O. N. E. F. din București, sa disputat matchul de fotbal între reprezentativele României și Jugoslaviei, contând pentru campionatul mondial, care se va juca în Italia, între 27 Maiu și 8 Iunie. In urma rezultatului de mai sus, România s'a clasificat printre cele 16 națiuni ce vor participa la acest campionat. Pentru România a marcat Selvatz repriza I. și Dobay repr. II., ambii dela Ripensia și pentru Jugoslavia Kragici. G. P.

— Nenorocire. Ințr'una din zilele trecute femeia morarului Avram Ion, din Mihăleni, a fost apucată de o roată cu dinți a morii fracturându-i câteva coaste și piciorul stâng. Starea ei e destul de gravă.